

Lukáš
/ Csicsely

Nejkrásnější
pohřeb
Jana Huga

VYŠEHRAĐ

Nejkrásnější pohřeb

Jana Huga

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Lukáš Csicsely
Nejkrásnější pohřeb Jana Huga – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Lukáš
Csicsely

**Nejkrásnější
pohřeb
Jana Huga**

Lukáš
Csicsely

Nejkrásnější
pohřeb
Jana Huga

VYŠEHRAĐ

Mámě a tátovi, kteří mě od psaní
nikdy neodrazovali, i když jim nic neříká.
Markovi za to, že mě doprovázel
prvními texty, zkraje i tímto.
A všem, kteří se smějí,
protože smích utěšuje.

Prolog

Je plno. Měli byste to vidět. Jsou tu úplně všichni. A jaké si nazuli sváteční střevíce. A jak pěkně klapou. Takových tváří a ksichtů – staré, mladé, bezzubé, zubaté, líbezné spíš ne, zato spousta ošklivých. Jen to všechno vyfotit. Vždyť hromadné fotky, ty jsou jak bonboniéry pro oko. A těch kytic co jsem dostal. Mohl bych si z fleku založit květinářství. Akorát takhle bez těla by se špatně zalévalo...

Už jde. Taková dáma. Tváří se tuze vznešeně. Ta musela stát majlant.

„Sešli jsme se dnes, abychom se rozloučili s Janem Hugem. Skvělým člověkem, který – žel – opustil nás velmi, velmi mlád...“

To by měli Hlučínští slyšet. Prý „skvělý“! To víte, já se nenarodil, aby mě pochovali v rodné hroudě, a tak mě pohřbívají tady, v Bílinách. Není to o moc dál, ale mít příležitost, procestoval bych celý svět. Bohužel osud nebyl mému světáctví nakloněn, a tak jsem dlouhou dobu cestoval alespoň zde – v hlavě.

Buch. Buch.

I kapelu si přizvali. Mají saka s flitry. No, nemůže být vše dokonalé. To mě život naučil. A já přitom dokonalost tak rád. Poslechněme si alespoň kousek:

Až mě andělé zavolají k sobě, nechci mít na pohřbu šumaře, dám přednost před smutečním maršem bluesové smutné kytáře. Předem už prosím pozůstalé lidi, nechte doma sváteční černý šat, v džínách si sedněte u mě, ať můžu s Vámi zazpívat.

Nelze říct, že bych se s tím ztotožňoval. Džíny na pohřbu jsou přinejmenším... nevhodné. Navíc já vždy preferoval spíš klasiku než populární hudbu. Sluch jsem sice nikdy neměl hudební, ale protože svět je dobře zařízen, zrak jsem měl přímo výtvarný! Škoda, že jsem nikdy nic nevytvořil – tedy krom sebe samého. To byl však vskutku významný počin. S pokorou uznávám, že mi pomohla příroda, konkrétně příroda prostřednictvím mých rodičů, ale ti všichni vlastně jen poskytlí materiál, který já uspořádal do takřka dokonalého tvaru.

Jenže jak už to tak u spoluautorství bývá, rodiče si často kladli nárok na to, jak bude s dílem nakládáno. Neustále mi zakazovali to či ono a snažili se mou sebetvorbu omezovat. Navíc jsem se zdál být na zdejší poměry dílem radikálním, a tudíž nepochopeným. Moji rodiče totiž krom mne vytvořili ještě osm docela běžných, zato velmi pohledných sester. Snad proto si Hlučínští povídali, že já měl být devátá, ale pánbůh si to na poslední chvíli rozmyslel.

Pánbůh byl vůbec u nás taková tvůrčí hvězda.

Přišel jsem na svět císařským řezem jako prvozený syn Huga Huga z Hlučin pod Lesy, a to dne 16. října, tedy na narozeniny Oscara Wildea. To jsem později považoval za jasné znamení mé jedinečnosti. Mí rodiče si to samozřejmě nemysleli – zejména otec, který si toho ovšem nikdy moc nemyslel. Už od dětství nevěděl, jestli na něj přátelsky volají jménem, anebo nepřátelsky příjmením, protože se stal velmi váhavým a nervózním. Naštěstí to nebylo dědičné. Já naopak vždy vše přesně věděl a nikdy jsem svých rozhodnutí nelitoval. Nicméně opačné charaktery mezi nás opakovane vnášely neshody, při kterých mě otec často tahal za ucho, až mi ho jednou utrhl.

Od té doby jsem se necítil úplně. Jistě, znalec by řekl, že taková Venuše z Miló se obešla dokonce bez rukou, jenže Venuše byla půvabná Římanka, zatímco já jen jednouchý nezletilý chlapec z Hlučin pod Lesy. Smířil jsem se s tím, že tělesně zřejmě nikoho neohromím, z čehož jsem zůstával dlouhou dobu otrávený.

Až jednou mě napadlo, že bych se místo těla mohl zabývat duchem. Dějiny toho či onoho člověka považují za duchovního velikána, i když na ilustraci vyhlíží jako zakrslík. Proč bych pak já nemohl být duchovně dvojchý a vůbec úplně?

O samotném duchu jsem měl matnou představu, jevil se mi jako vítr, popřípadě jako plyn. Tu a tam jsem o něm něco pochytil od otce Jána. Jako třeba, že je opak těla, ač pobývá kdesi v něm. Ale zda v hlavě,

nohách, nebo břiše, to mi neřekl, a když jsem se ptal, nasral se na mě.

Už se zdálo, že žádného ducha nemám. Navíc mi došlo, že co do ohromování to bude s duchem těžké, když není vidět. Ale jak to v takových chvílích bývá, objevilo se znamení. Respektive podivuhodná krabice s nápisem „Jan Hugo“. Otevřel jsem ji. A co jsem objevil? Knížky. Obyčejné. V deskách, s papírem, plné slov a trochu zatuchlé. Knížky mě v té době vůbec netěšily, protože nás z nich ve škole i v kostele nutili číst.

Jednu jsem si však z nudy vzal do ruky. Už si nejsem jistý, jak se jmenovala, ale přesně si pamatuji, co jsem se v ní dočetl: „Když dělá člověk něco neužitečného, lze ho omluvit jen tehdy, když se tomu nesmírně obdivuje.“ Já odjakživa nesmírně obdivoval jak sebe, tak své nicnedělání, takže jsem nemohl než souhlasit. A když jsem se pochvaly a pohlazení nedočkal doma, hledal jsem ho v knihách.

Narazil jsem v krabici na písemnosti různé, všechny docela jiné než ty, které mě otravovaly. Navíc jsem z jejich čtení měl takový pocit... no, skoro jako by na mě něco zevnitř tlačilo. To musí být duch, napadlo mě. A jedna kniha souhlasila: „Knihy nemají být nářadím, které by zdobilo dům, nemají býti cenným zbožím, nýbrž mají býti zásobnicí, která živí ducha.“ Tak jsem se ho jal řádně vykrmovat. Musím říct, že se z něj stal otesánek. Hezky rostl a tvaroval se a dělal mi radost. Za chvíli už mu byly Hlučiny malé. Aby ne, když jsem se dověděl, kolik se toho za humny děje! A pokud jsem

nechtěl v pestrém světě zaostávat, musel jsem studovat.

Knih jsem měl dost. Až se zdálo, že začíná být ten můj duch vidět – Hlučínští se na mě dívali jinak. Tak nějak divně. Ale pak se mě Slavomír nebo Slavomil zeptal: „Co to máš za voděv?“ A mě došlo, že koukají na mé šaty – i ty jsem našel v té krabici. Tuze se mi líbily. Jeden černý klóbrc, košile s pěkným límečkem, vestička, fráček, kalhoty s puky a střevíce. Jméno „Jan Hugo“ měl totiž také můj dávno zemřelý děd. Díky nim jsem si uvědomil, že má-li být duch ve světě znát, musí na sebe upozorňovat. Například mluvení zabírá, ovšem také namáhá, zvláště chcete-li být opravdu duchaplní. Na vaši důmyslnost dobře poukáže právě oděv – ostatně napadá vás něco duchaplnějšího než parádní plstěný klóbrc? Dědova doba musela být náramná. Našel jsem v krabici skupinové foto a musím říct, že kdyby ti páni měli víc zubů, spletl bych si je býval se souborem manekýnů.

Nicméně mé rodiče, podobně jako všechny Hlučínské, svět mimo Hlučiny nezajímal. Oblečení ani vzezření neřešili, zřejmě ani toho ducha nešlechtili. Děvčata se parádila, zdobila se však tak nějak po hlučínsku – snítkou borůvky za ucho, za výstřih či do vlasů. Hlučínští totiž hlavně pracovali, po práci odpočívali nebo hráli foкус, který se od fotbalu liší jen modrým míčem. Vlastně slyšeli jste někdy o Hlučinách? Hlučinský jemný? Už víte? Určitě ano, vzpomeňte na tu melodii – hrávala se všude:

*Vysoká kvalita, jemná chuť,
sklenici okoštuj – zdravý bud'!*

No vidíte! Tak ten pochází od nás. Starosta nám vždycky říkal, že jsme unikát, že na sebe můžeme být hrdí. Stali jsme se třikrát vsí roku. Náš jogurt jí až v Číně nebo na Sibiři. Věděli jste vůbec, že ovocný jogurt vznikl v našich končinách? Ano, ano – v mlékárně hlavního města. Roku 1933. Nejprve z praktických důvodů, když se ještě nepasterizovalo, ovoce totiž bránilo plísním. Ovšem džem dodal jogurtu parádní chuť! Stal se z toho Jovo hit a ten patent šel do světa. No a geniální Jovo se zrodilo v hlavě strýce našeho starosty. Když toho před mnoha a mnoha lety zvolili, rozhodl se na strýce navázat. Když se pak u nás zanedlouho ukázalo, jak výnosná může být tradice, všechno se k ní obrátilo: mluvení, myšlení, oblečení... Žijeme tu jako na vsi z roku 1933, kdy byl svět ještě v pořádku. Jsme na to pyšní, jsme přírodní a máme na to certifikát: *Tradiční jogurt ze srdce přírody!* Tedy Hlučínští žijí, jsou a mají ... Já totiž nikdy nechtěl sbírat borůvky ani dojit krávy. Proč žít s přírodou, když do ní patří i havěť a smrad? Já se rozhodl stát kunsthistorikem, sběratelem umění a krásných knih. Bohužel v Hlučinách žádné umění nebylo, a tak jsem alespoň s Pepou sbíral šrot. Ten jsem pak prodával Mertovi, čímž jsem si šetřil na cestu do světa a dál se šlechtil. A tak jsem si žil a tvořil se, až se to jednoho osudového dne zvirtlo a pak dalšího osudového dne ještě víc...

1. část
Smrt v Hlučinách.

I. Krásný zpěv lahodí uchu, zvlášť máte-li jen jedno.

První z těch dnů jsem neměl co dělat. Ostatně jako většinu jiných dnů. Všichni právě sbírali borůvky, já nemusel. Kdysi mě nutili. Říkávali: „Hugo, běž pro vodu!“ A já přinesl větev. A když jsem tou větví dostal, tak jsem poděkoval. A když mi řekli: „Zamíchej to!“, já to vylil. A když mi řekli: „Uklid’ to!“, já si to rozmazal i po obličejí, a když jsem přes něj dostal, slastně jsem si povzdychl. A tak po mně už nic nechtěli a já se mohl věnovat tvorbě.

Slunko hezky svítilo a jednoooký Burda vyfukoval na návsi skleničky, ve kterých Hlučínský jemný zrál. Měl jsem krásně naleštěné střevíce, až házely od slunka prasátka. Svůdník by odlesky vrhal dívkám do tváří, v Hlučinách krom mých sester žádné sličné nežily a já bych nebral ani sestřenici. Kopl jsem tedy jedno žertem Burdovi do oka. Zřejmě ho napadlo, že mu ta prasátka lezou ze skleniček, což se mu pro vší námahu, co s nimi měl, nezdálo fér. Rozzlobil se, až střepy lítaly. Ulevilo se mi, že mu žádný nevlétl do oka – nemohl by sklenařit, akorát by na mě nadával, a kdybych jako jednouchý ztratil sympatie i jednoookého, už by mi jich v Hlučinách moc nezbylo.

Vylezl jsem pak na třešeň nad studnou a díval se, jak se Hlučiny činí. O co víc já práci nerad, o to radši na ni koukám. Moji vrstevníci si klestili cestu borůvkám, opatrně obírali každou kuličku, aby nepřišla na zmar. Ženské dojily, nosily mléko, zavařovaly a množily bakterie. Muži šroubovali sklenice a lepili etikety. Přitom já se válel na větvi a ujídal z ní třešně. Šlo jim to pomalu, včera se hrálo.

Vdechoval jsem ten obláček pohody vznášející se nad všudypřítomným kmitáním. Z fráčku jsem si vytáhl knížku. A právě když mě *Lord Henry* znovu utvrdil, že světem hýbe mládí a krása, se to stalo...

Krása! Takovou hudbu jsem jakživ neslyšel! Ani můj tajný gramofón tak líbezně nehrál. A Hlučínští, ti jsou samý rytmus (*bum, plác*), melodie žádná.

Slezl jsem opatrně ze stromu, abych si nepomuchlal fráček, a chtěl jsem se melodii přiblížit. Jedním uchem se však zle orientuje. Došel jsem do kravína, prošel lesem a stanul před starostovic, když vtom zpěv utichl.

Jako by mi fráček pokadil pták. Už tak jsem se jako „nemakačenko“ musel krčit, abych ušel zlým pohledům, teď jsem ještě k tomu smutkem schlípl. Vězel jsem tam jak levitující hromádka neštěstí, když se to ozvalo zas! A ještě krásněji, až mě to omámilo! Zavřel jsem oči a vnímal ten hlásek: *Tádada – dada – týdý...*

Dívčí. Skoro jistě. A krásný. Musel se linout z líbezných úst, jiná by takovou melodii nerozezněla. A ona se mi z ní vyjevila:

Kudrnaté vlasy. A dlouhý krk. Trochu širší ramena. Ale pás ohebný! A boky? Boky, boky jen tak tak, že nad pasem vyniknou. A nožky, co zem sotva poškrabou!

Prostoupila mě. Nechal jsem se vést, a když už jsem se cítil nejen naplněný, ale bezmála kompletní...

Prásk!

Facan za ucho mi dal rychle na vědomí, že stojím jednouchý uprostřed návsi se zavřenýma očima. Ani jsem se nemusel otáčet, abych věděl, odkud ta rána přišla. Otec. Navíc gravitace mě zatočila sama, a hned třikrát, po čemž jsem skončil naplocho v louži.

Na druhý den nastal flanérii „utrům“. Náhradní slušivý oděv jsem totiž postrádal. Zatímco ho máma čistila, lelkoval jsem na půdě s hlavou plnou Zpěvanky. Tak jsem si ji pojmenoval – podle toho nejkrásnějšího, nejcharakterističtějšího, a hlavně jediného, co jsem o ní věděl. Nedostatek vědomostí jsem ovšem hodlal spěšně napravit.

Poptat se u Hlučínských, jestli tu neslyšeli krásný zpěv, jsem nemohl. Doneslo by se to k otci a ten by těžko nesl, že jsem ke všemu slídl. Jak jsem tedy vyžrál na absenci oděvu i jednoho ucha? Nechal jsem se od Pepy vozit v kárce přikrytý dekou s tím, že bude-li třeba, využiji k orientaci jeho uši dvě.

Pepa byl můj blízký a také jediný přítel. S Pepou jsme si vlastně zbyli, ovšem logicky – zatímco naši

vrstevníci v čele s Petrákem se nejraději opíjeli kvašenými borůvkami, my vedli rozpravy! Tedy já vedl a Pepa příkyvoval. A to i mým kontroverzním či lépe řečeno nekorektním, ne-li dokonce radikálním názorům: třeba že práce nešlechtí, nýbrž tupí; nebo že špína není zdravá, nýbrž pěkný hnus.

A společně jsme uspěli i v onom pátrání, ale o šťastném zjištění nemůže být řeč. Zpěv totiž zněl ze starostovic domu a ti na své soukromí tuze dbali. Starostu jsem vídal zřídka, žil v kamenném stavení s bránou jak kráva až dvě, a co se za ní dělo, nevěděly ani nejzarytější klepny.

Nazítří, již zpět ve svém slušivém fráčku, jsem si však uvědomil, že i taková pevnost má slabiny, v tomto případě Slavomila. Jenže hrozilo, že narazím na Slavomíra, jen o pět minut staršího, ale mnohem, mnohem obezřetnějšího z dvojčat. Slavomír se schválně snažil všechny své odlišnosti skrýt, aby mohl podobnosti využívat: když se Slavomíru nechtělo na sběr, Slavomil ho zastoupil, když se Slavomíru nechtělo na zpověď, Slavomil ho zastoupil, když se Slavomíru nechtělo uklízet... a tak dál. Přitom si bratra dobře hlídal. Jednoho z nich jsem potkal po poledni, jak dřepí u cesty a civí do slunka.

Dokud nepromluvili, nikdo je od sebe nerozeznal. Přistoupil jsem rychle, druhý nemohl být daleko.

„Slunko hezky svítí, co?“ zeptal jsem se Slavomíra, nebo Slavomila.

Dotyčný se otočil a nechápavě vykulil oči – z radoval jsem se, Slavomír by je podezíravě mhouřil. S otázkou jsem proto neotálel: „Slavomíre, opravdu mi neřekneš, kdo to u vás zpíval?“

Slavomil se zachmuřil jako pokaždé, když si je někdo pletl, a učinil opak toho, co by dělal bratr: „Dej pokoj, Slavomil tu nejni a zpívala u nás jedna dívčí.“

„Dávám!“ odpověděl jsem, ale to už vycházel Slavomír ze křoví, proto jsem zrychlil: „A odkud bylo to děvče?“

Slavomír ani oči nepřimhouřil a přiskočil k bratrovi s fackou, která mu zabránila říct víc než: „Z Bí...“

Došlo mi, že jsem se dozvěděl maximum. Odporoučel jsem se s úsměvem a s myšlenkou na „Bí...“, ale napadala mě jen rakouská Bídeň.

Ačkoliv jsem těmi dotazy mohl vzbudit podezření, nedalo mi to. Občas jsem se v těch dnech ke starostovic přiblížil. Zásadně však po špičkách, jakoby náhodou, a ne vícekrát než desetkrát denně. Nezaslechl jsem ale jedinou její notičku.

Nepřipouštěl jsem si neúspěch. Energii, kterou mi melodií vnesla do života, jsem upotřebil ve svém svobodném povolání sběratele. Zpěvanka se mi zjevovala v myšlenkách i ve snách. Oddával jsem se radostným představám, jak jí za pěknou měď či bronz pořizuji vkusný dar. Je libo kvalitní heřmánkový čaj? Elegantní loutničku? Či snad myrhou vonnou svíčku?

U Merty jsem nálezy vyměnil za tolik peněz, že bych mohl pořídit vše a něco pěkného navrch. Zatoužil jsem se Zpěvance přiblížit, aspoň abych poznal, který z hypotetických darů by ji nejvíc potěšil.

Po třech týdnech jsem nabyl dojmu, že si mé podezřelé vyptávání již Slavomír se Slavomilem nemohou pamatovat, a tak jsem po všem našlapování přitvrdil – odhodlal jsem se ke starostovic proniknout. Plánoval jsem využít sousedských pout upředených z drobných setkání, rozhovorů a výpůjček, které nevyčleňují ani černou ovci jako já. (Mimochodem za ovci se nepovažují. Zhlédl jsem se spíše v rajce či pávech, ale radši nebývám se zvířaty vůbec srovnáván.) Nejprve jsem si s Pepou přišel půjčit trochu soli pro mámu. Dostal jsem ji, starostovic matička mi ji ale vystrčila z okna. S moukou to dopadlo podobně, nepronikl jsem za práh. Co velkého bych tak mohl žádat, aby mi to poskytla i spořivá sousedka bez úplaty? Odpad?

Tím okolní lesy oplývaly. Jenže proč bych ho já, místní fešák, měl chtít? Jistě, vědělo se o mně, že chodím po lesích a leccos sbírám. Ale také, že leccos dovedu proměnit v cennost. Spořivý by si mohl pomyslet, že nežádám odpad, nýbrž poklad. Chvíli jsem se bavil představou, jak si starostovic ukládají slupky od jablek do trezoru, a přitom jsem si vzpomněl, jak jsem starostu viděl za Hlučinami vykládat odpad za úplatu. Proč by mu opačný proces neměl dělat radost – zvlášť když za odvoz nic nechci?

K dokonalosti plánu cosi chybělo. Ale co? Chodil jsem, lámal si hlavu, div jsem si ji nezlámal, když jsem zakopl. Znovu o tu bednu – a znovu šťastně! Našel jsem v ní zahradnické lacláče. „Dík, dědo!“ řekl jsem jim. Neodpověděly, ale padly mi skvěle. A tak jsem v převleku zahradníka vyrazil ke starostům pro odpad.

Nejprve koukali divně, to dokud jsem nevysvětlil, že mé lilie a hvozdíky potřebují kompost, jako já vyžadují ozdoby do klopý. Obrátili oči v sloup a skočili mi na lep – všechny ctěné odpadky mi tedy bez dalších otázek či námitek vydali. Po pěti návštěvách jsem měl solidní smeták, ale informací o Zpěvance ani hrst.

Na lásku neradno tlačit, nebo jak se říká – „kdo hledá, nenalézá, kdo nehledá, najde“. Jenže já nedokázal na Zpěvanku nemyslet, a snad proto se pokrok dostavil až tehdy, když celou mou mysl zachvátila myšlenka na toaletu (ve smyslu klozetu).

Chvátal jsem na ni, neboť civilizovaná bytost nekálí v přírodě. Návsí jsem se vyhnul z obavy, že tam bude Petrákova banda nadmutá borůvkovičkou soutěžit o největší pšouk – Petrák by si nenechal ujít příležitost mě vyzvat, což bych teď nezvládl. Nutnost mne tak přivedla až ke starostovic domu a zrovna ve chvíli, kdy k nim do vrat vjížděl černý teréňák. Vzácné návštěvy dle mého jezdí právě v takových strojích. Napadlo mě, že uvnitř sedí Zpěvanka.

Zarazil jsem se, ačkoliv se to ve mně pořádně hýbalo. Hlavou mi bleskla obava, abych nevypadal jako „připosránek“, jakmile jsem tedy vyrazil, vypjal jsem hrud' a přimhouřil oči – víc tělo nedovolilo. Ale když mě teréňák s kouřovými skly pomalu míjel, zahlédl jsem se v nich a musel jsem se vši skromností přiznat, že vypadám skvěle. Pokud uvnitř vskutku seděla a viděla mne, první dojem jsem bezpochyby zanechal skvostný. Pokud mě náhodou spatřila už předtím, druhý dojem jsem zanechal skvostný!

Po tomto kouzelném setkání jsem považoval za možné, že se nebudu muset snažit – že Zpěvanku za mnou přivede sama touha!

II. Učiníte-li náramný objev, pochlubte se!

Nepřivedla.

Že by to nestihla? Z literatury jsem věděl, že touhu, která nepřítomností vytouženého roste, je třeba tu a tam stimulovat přítomností, aby nepominula docela. Zpravidla stačí jen krátké setkání nebo letmý pohled. Jakmile jsem tedy při jednom nedělním odpočinku v koruně stromu konečně zaslechl ten krásný zpěv, překonal jsem touhu lenošit a připravený dalekohled jsem namířil na starostovic dům. Po chvíli v nejvyšším okně zaplála světla, a když zalila celou místnost, rozehrála za závěsem stínohru – jedna silueta se míhala za druhou, mezi nimi nepochybně jedna dívčí! Zaujala mě: útlá, křehká, trochu chlapecká. Je-li někdo odborníkem na ženské tvary, pak já – studoval jsem je na trójských Helenách i Muchových Slovankách. Ostřil jsem dalekohledem, ale můj pohled záclonou neprostoupil, ať jsem chtěl sebevíc. A protože jsem siluetu nedovedl přisoudit nikomu ze starostovic rodu – usoudil jsem, že je to nepochybně ona! Pak se rozlila tma. Já však bezpečně věděl: *Je tam!* Plán jsem si proto vytyčil jasně: vylákat ji, abych ji uviděl, nebo se jí pořádně předvést, aby po mně toužila ještě víc!

Když jsem druhý den vstal, neměl jsem ani tušení, jak se to zvrtně – respektive jak se můj život obrátí, třikrát otočí, vylítne do vzduchu a plácne sebou do bahna – hodně, hodně smradlavého. Pamatuji si to, jako by se to právě dělo. Vstal jsem časně a s chutí. Skvělé načasování, matka akorát dokuchtila snídani a otec ještě pospával. Žvýkal jsem pomalu a užíval každé sousto. Jakmile se z otcovy ložnice ozvalo funění, vzal jsem si skývu chleba, upil hlt kávy a dal se na ústup.

Na půdě jsem vyleštil střevíce, natáhl ponožky, zastrkal tílko, dopnul košili, očistil fráček, sčísнул vlasy, nasadil klobouček, motýlek i parádní úsměv, načež jsem výsledek hodinové toalety patnáctkrát zkontroloval v důmyslném systému zrcadel, který odrážel zátylek i spodek naráz. Jakmile jsem se přesvědčil, že ani jizva po uchu nekouká, půdu – svou ložnici, studovnu, pracovnu i odpočívárnu – jsem opustil. S láskou na ni vzpomínám. Světlo sem padalo shora oknem rovnou na stůl. Plno knih, stěny ověšené ilustracemi. Nejraději jsem měl Brueghela, Ladu a Boudu, protože kreslili, jako by v Hlučinách žili! Místní tvrdili, že Hlučiny stvořil pánbůh v dobré náladě. Já bych uznal spíše svérázného tvůrce selského baroka. Z hlučínských volut by se jednomu zatočila hlava, což docela vyjadřovalo podstatu hlučínské duše...

Dole se mezitím vše roztočilo kolem nejmladší sestry, která se chystala poprvé na sběr. Děti školou po-

vinné v Hlučinách každé léto chodily dvakrát do týdne s dospělými. Naše prvňačka Anežka se nemohla dočkat: zdobila se, nervovala. Já při prvním sběru neutrl ani borůvku, vylezl jsem na strom a celé Hlučiny mě hledaly. Večer mě za to táta tahal za ucho, ale tehdy ještě vydrželo.

K významné příležitosti, tedy přítomnosti Zpěvanky, jsme s Pepou měli vyrazit na sběr, ne však šrotu, nýbrž polodrahokamů! Kdysi jsem v jedné knize četl, že u Hlučin leží významné naleziště moldavitů – vzácných nerostů, které se vůbec nenazývají podle Moldavska, nýbrž Vltavy. A to tu ani neteče! Koho by to neohromilo? Zpěvanku jistě, myslel jsem si.

Pepa už čekal u zahrady, ve které se část sester slunila a část škádlila Anežku, že bude ode dneška dospělá. Když jsem k němu došel, honem si začal ukazovat na ruku, kde neměl hodinky: „Huž sú tři!“

Že mi slintá nad sestrami a ještě mě kárá, mě vytočilo. Jen tak tak jsem se udržel, abych ho nepraštil: „Jako bys strádal, Josefe!“

Pepa nepochopil, tak jsem ukázal na Anežku, načež Pepa začal chválit: „Hu vás se to hůplně votřísá, divči dělaj moziku a ta Anežka je vovázaná samým pantlem! Co vono se tý divči bure dít?“

Ptal se nejapně, okamžitě jsem ho zastavil: „Hovoř normálně, ano?“

Hlučinské nářečí mně coby kosmopolitovi přišlo ukrutně lokální. Pepovi vždy trvalo, než se přeladil. Chvilí pak chrčel jak rozbitý stroj.

Toho času už ani on nemusel pracovat. Před týdnem rozbil ohřívač mléka. Tehdy vzkázal starosta, že když jako sběrač neodlišil borůvky od vraních ok, jako míchač ztratil v zavářce botu a jako skladník rozbil sklenice na měsíc, bude prospěšnější, když zůstane stranou výrobních i jakýchkoliv jiných procesů. Na rozdíl ode mě se za cejch nepraktičnosti styděl. Kdyby nebyl pomyslný, hrdě bych ho nosil jako medaili na prsou. Pepovo ponížení mělo i výhodu: chtěl ukázat, že není tak úplně k ničemu, a tak v mých službách podával dvojnásobné výkony.

Dorazili jsme na okraj návsi, kde gradoval čínorodý ruch. Haleny a lněné kalhoty se tam jen míhaly. Protože nás pracující neradi viděli, museli jsme to vzít jinudy, kolem hnoje – u kostela totiž zase stál otec Ján, který by se z nás mohl pokoušet vymýtit blbost, na což jsme neměli čas. Nejbezpečnější cesta skrývala nečekané nástrahy. U kopy právě orodovala Petrákova parta. Nohsledi vážili uloupené borůvky a Petrák se snažil odšroubovat mosazného Krista z kříže. Můj největší konkurent a perfekcionista právě přijímal do party nejmladšího z Coufalů. Ten mu odevzdával borůvky, ale zjevně ne, kolik by si Petrák přál – díky podobným dodávkám mnohokrát obhájil titul „sběrač

měsíce“. A ve focusu exceloval stejně jako v ožralosti. Mezi Hlučínskými si zkrátka držel výtečnou pověst, kterou jsem nezpochybnil ani já, když jsem na jeho nekalé praktiky upozornil. Petrák mě ale nemohl vystát spíš za to, že jsem u Merty, který s námi obchodoval, platil za lepšího.

Myslel jsem, že jsme stihli zacouvat, aniž nás postřehli, ale když jsme se po všemožných oklikách konečně octli u starostovic, všiml jsem si Petráka v zádech. Když zmerčil, že ho tuším, ostře zabočil za roh. Neměl jsem na žádné pronásledování náladu. Chvíli jsme čekali, jestli se ukáže. Využil jsem ji, abych si upravil oděv. Když se ani po čtvrt hodině neukázal, udělal jsem poslední úpravy a zavelel kupředu. Ač jsme jen mapovali situaci, nehodlal jsem ponechat nic náhodě – co kdyby mě Zpěvanka zahlédla?

Pak jsme míjeli starostovic dům. Napínal jsem ucho i obě oči, ale jen tolik abych neztratil grácii. V půdním okénku se nepatrně pohnul závěs. Vykukuje? Napjal jsem se k maximálnímu výkonu půvabu, bezmála jsem tančil. Skvělé, jen Pepa situaci kazil, když mě vážně napodoboval. Pozvolna jsem se otočil kolem své osy, aby si mě mohla prohlédnout, měl jsem husí kůži z toho, jak jsem krásný! Naneštěstí jsem upoutal pozornost i dalších.

„Pánek Hugoš!“ Od starostovic z okna vykoukl Slavomír, nebo Slavomil a z druhého Slavomil, nebo Slavomír – jeden smeknul klobouk a druhý dělal, že nesmeká. Nenechal jsem se hanobením vytočit, výstavně

jsem odkráčel. Pepa mě přestal napodobovat a hrozil jim pěstí. Oba to pobavilo tak, že Slavomil ztratil kontrolu a začal se stejně jako jeho dvojče chechtat. Hned za rohem jsem Pepu pokáral:

„Nehloupni, Josefe! Nedej se vyprovokovat! Nikdy nepřistupuj na jejich hru! Nehlučiň!“

Pepa se urazil, neuměl reagovat na kritiku, a zatímco se zevnitř užíral, já si s potěšením přehrával situaci, jak ji asi shora viděla Zpěvanka. A třebaže nebylo úplně jisté, že ji viděla, Slavomír se Slavomilem mi vnukli nápad, kterým jsem toho hodlal příště stoprocentně dosáhnout.

Na konci Hlučin parkoval Merta. Opatrně jsem se zaradoval, protože jsem mohl případné nálezy hned zpeněžit. Merta patřil mezi pár kamionáků, kteří Hlučiny zásobovali. Krom toho měl bokem i další projekty jako obchod kovem a cennostmi všeho druhu či cosi s Honovou, zdejší samotářkou. Názory, proč měla v Hlučinách takové postavení, se různily – byla prý přemoudřelá, vypočítavá, povětrná a taky čarodějnice. Pletichy s cizincem drby nevyvrátily. Do kostela nechodila a skoro každý se jí bál, nicméně rozuměla kravám jako nikdo, skvěle dojila.

Za domem Honové končily Hlučiny. Opouštěli jsme městečko, kde až na pár fasád žádné umění není a kde já, nadějný kunsthistorik, musel sbírat šrot. Ale poma-lu se blýskalo na lepší časy, neboť od moldavitů není daleko ke šperkům, ty patří mezi poklady a největším

pokladem je co? Umění! Těšil jsem se, že Zpěvanku ohromím tím nejblyštivějším z moldavitů.

V západních lesích borůvky nerostly. Hlučínští sem měli zákaz. O to víc si domýšleli, co tu je. Mluvílo se o smečkách krvežíznivých koček a lišek, o jedovatých výparech, o klíšťatech velkých jako lidská pěst... Přitom tu byla jen spousta bordelu a dle atlasu naleziště moldavitů. Krásný den, stále nic nenaznačovalo tragédii. Pomalu jsem si vykračoval a dával instrukce, zatímco Pepa hledal v podrostu:

„Víš, Josefe, ve vsi nenajdeš drahokam. Možná opál. Spíš ametyst. Ten se ovšem hojně nachází na českém Kozákově... Kolik barev a tvarů se skrývá pod jedním slovem... Ale to není nic pro mne – zato Zpěvanka, to je kamaráde smaragd. Nebo rubín!“

Vtom se ozvalo „Mám!“ a Pepa vynořil hlavu z křoví. Šel jsem nález zkontrolovat.

„Moldavit je průhledný až průsvitný tektit zelené až černozelelé barvy. Toto je bordel. Pěkný bordel, to se musí uznat – tvůj estetický cit se tříbí!“

Že našel jen kus plastu, Pepu rozčílilo. Vytrhl mi ho z ruky a mrštil jím do dálky a s ještě větší vervou se ponořil do hledání.

„Pokud by se k tomu vytřibil trochu i tvůj rozum, bylo by to skvělé!“

„Vyroším si z něj náhrdelník!“ prohlásil.

Váhal jsem, jak by si z ničeho chtěl udělal něco, ale došlo mi, že zjevně v myšlenkách zůstal u moldavitů. Popravdě jsem nevěděl, jak se takový moldavit hledá. Zatímco se Pepa hrabal v podrostu, obhlížel jsem koruny stromů. Sluníčko hrálo i skrz. Na zemi ležela zářivá jezírka světla. Když mi to vzdálenost dovolila, skákal jsem z jednoho do druhého, aniž jsem se namočil. Tu a tam jsem zastavil a jen se vyhříval.

Pepa co chvíli přiběhl s nálezem, ale nepřinesl ani šmuk: Popelník... houba... prezervativ... Vtom vykoul z koruny stromu a mával něčím průhledným. Svěsil se z větve za nohy a natáhl dlaň se zelenkavým minerálem. Zaujal mne.

„Byl v koruně stromu?“

„Určitě spad z nebe!“

Zaradoval jsem se nad svými pedagogickými schopnostmi: Pepa si vštípil, že moldavit je meteorit. Docela mi to vynahradilo zklamání, že našel jen ten šmuk. Podle mých znalostí však většina moldavitů spadla z nebe dlouho předtím, než vyrostl strom, na kterém se Pepa houpal. „Spíš z letadla,“ napadlo mě vysvětlení.

„To pláčou?“

Pepova zvědavá otázka mě zarazila, ke strojům jsem se však stavěl jasně: „Stroje nepláčou – leda kadí.“

Pár okamžiků nato cákl na zem ptačinec, Pepa vypadal, že konečně pochopil, mě ta náhoda spíš popletla. Ale když jsem vzhlédl, všiml jsem si hnízda: „Zajímavé. Zřejmě bižuterie od straky zlodějky...“